

Dějiny staveb 2008

Vážené dámy a pánové,

není tomu tak dávno, kdy se odborné příspěvky na téma průzkumu stavebního organismu historických budov vyskytovaly jen občas na stránkách časopisu Zprávy památkové péče, ještě vzácněji pak v časopisu Ústavu dějin umění ČSAV „Umění“ a s jednorocní periodicitou se v poněkud „pohostinské roli“ uplatňovaly v poměrně obsáhlých sbornících z konferencí archeologů středověku Archaeologia historici. Od té doby se mnoho změnilo – problematice hradů a opevněných sídel obecně se dlouhodobě věnuje sborník Castellologica bohemia, který navázal na Ročenky Klubu Augusta Sedláčka. Úspěšně se etabloval specializovaný časopis s poněkud širším záběrem Průzkumy památek, v němž byly také otištěny příspěvky z první konference v Nečtinách, a počínaje druhým zdejšími setkáními byla založena úspěšná řada sborníků Dějiny staveb, z nichž nyní dostáváte, do rukou zásluhou Klubu Augusta Sedláčka a jeho partnerův pořadí již osmý z nich. Nedlouho po zahájení konferencí v Nečtinách se zavedla další řada tematických konferencí, jejichž příspěvky jsou každoročně publikovány ve sborníku Svorník. Ačkoliv souhrnný počet příspěvků v uvedených periodikách je po stránce kvantitativní nesrovnatelný se situací v tomto oboru na přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století, je zajisté potěšující skutečnost, že mnohonásobný nárůst objemu publikovaných prací není na újmu jejich stránce kvalitativní. Nebývalo se oproti minulosti rozšířilo spektrum autorů – od zpracovatelů stavebně historických průzkumů přes pracovníky státní památkové péče a další odborníky zainteresované v tomto oboru přes členy občanských sdružení až po soukromé zájemce. Hromadná účast účastníků na konferencích v Nečtinách a na dalších setkáních podobného zaměření dokládá zájem jak pracovníků Národního památkového ústavu, orgánů státní památkové péče na krajských a městských úrovních, muzeí a všech ostatních, kteří mají s problematikou historických staveb něco společného, tak studentů a doktorandů vysokých škol příbuzných oborů.

Tato situace by právě ve srovnání s léty minulými, kdy uvedená odborná fóra k dispozici nebyla, mohla zdánlivě vést k pocitu určitého sebeuspokojení nad tím, že problematika zde prezentovaného poznání našich historických staveb na základě analytického průzkumu, založeného na vědeckých metodách, se těší tak širokému zájmu a logicky tedy představuje pouze onu pomyslnou špičku ledovce, jehož nepoměrně větší část, skrytá pod vodní hladinou, odpovídá takto pojímané běžné praxi naší památkové péče.

Skutečnost je však bohužel poněkud jiná. Snad téměř každý, kdo se delší dobu pohyboval v oboru památkové péče a příbuzných disciplínách, se setkal s případy z praxe, kdy byl zadán a kvalifikovaným způ-

sobem zpracován stavebně historický průzkum, ovšem jen proto, aby tím byla splněna formální podmínka pořízení tohoto nezastupitelného podkladu pro připravovaný stavební zásah do hmotné podstaty historické stavby. Při bližším zkoumání a komparaci obsahu elaborátu stavebně historického průzkumu s projektovou dokumentací a nezbytnými výstupy jak orgánu, tak organizace státní památkové péče, totiž vyšlo rychle najevo, že jak projektant, tak příslušní pracovníci památkové péče se s obsahem elaborátu vůbec neseznámili a postupovali výhradně na základě svého rutinního a leckdy zcela povrchního úsudku. Dochází tak k politováníhodným situacím, jako v nedávném případě, kdy jak projektant, tak pracovníci památkové péče při přípravě a posuzování zamýšleného stavebního zásahu do hmotné podstaty historické budovy mimořádného významu ignorovali nedlouho předtím publikované výsledky archeologického výzkumu, z nichž bylo zřejmé, že zvolené řešení je z hlediska památkové péče naprosto nepřijatelné.

Právě z takových míst zaznívají někdy přezíravě poznámky k poctivě a důsledně prováděné dokumentaci a analýze historických staveb, přičemž specializovaná setkání mohou dokonce být demagogicky označována za jakousi nepotřebnou exkluzivitu, údajně odvádějící od tolik potřebné terénní práce.

Je třeba vzít v úvahu, že lidé, uplatňující v rámci profesionální péče o kulturní dědictví takovéto praktiky, v systému památkové péče byli, jsou a bohužel asi i budou, ovšem jde o to, aby jejich přezíravost pokud možno nenatropila žádné škody. Je proto na těch ostatních, aby dokázali konkrétní, někdy pochopitelně i v určitých ohledech konfliktní, případy problémů péče o historické stavby věcně správně analyzovat a učinit si tak vlastní názor. Čím početnější bude v tomto ohledu zasvěcená odborná veřejnost, tím bude obtížnější před ní různé scestné záměry a postupy prezentovat a obhajovat, ať již by tak činil kdokoli a zakládal se při tom sebevyšší odborností. Pokud k lepší orientaci odborné veřejnosti v tomto oboru přispívají fóra, umožňující seriózní výměnu zkušeností a korektním způsobem vedenou diskusi, jako tomu bylo již podeváté na konferenci v Nečtinách, neomezuje se tak její výsledek na samotnou hmatatelnou publikaci tohoto sborníku se souhrnem příspěvků, ale setkání tak přináší pro naši památkovou péči ještě něco víc. Námaha spojená s jeho uskutečňováním ze strany pořadatelů a jeho návštěva ze strany účastníků pak rozhodně není marná.

Jiří Varhaník